Zimní přikrmování ptáků

S příchodem chladných dnů mají ptáci výrazně zhoršené podmínky pro přežití. Pokud se budete držet několika zásad, můžete jim přikrmováním významně pomoci. Musíte mít na paměti, že umístěním krmítka na svou zahradu či balkon (i parapet okna) na sebe berete velkou zodpovědnost. Ptáci tvoří tukové zásoby především v druhé části dne. Při rozhodování, kde se před nocí nakrmit, počítají také s vaším krmítkem, a pokud v něm bude potrava chybět, může být již pozdě shánět ji někde jinde. Pokud se tedy rozhodnete ptáky přikrmovat, měli byste to dělat pravidelně.

JAK SPRÁVNĚ PŘIKRMOVAT

- Krmíme od listopadu do března.
- Množství potravy přizpůsobujeme aktuálnímu počasí. Více krmiva podáváme za mrazů a vysoké sněhové pokrývky.
- Krmítko umístíme alespoň 1,5 m nad zemí, ideálně na závětrné a nerušené místo.
- Potrava musí být vždy chráněna před sněhem a deštěm.
- Krmení pravidelně doplňujeme a krmítko čistíme od trusu a slupek.
- Nikdy nekrmíme plesnivým či jinak zkaženým krmivem. Vhodné potraviny z naší kuchyně jsou např. neslaná vařená rýže a brambory, strouhaná mrkev, vločky, syrové maso nebo lůj. **Nikdy nedáváme kořeněné, solené, uzené či přepálené kuchyňské zbytky!**
- Pozor na skleněné plochy v blízkosti krmítka. Ptáci do nich mohou narážet a vážně se poranit či zabít. Zabezpečíme je záclonami nebo nálepkami.
- Čím rozmanitější potravu v krmítku nabídneme, tím více druhů pozorujeme.
- Nezapomínejme na pítko! I v zimě ptáci potřebují vodu.

Jak vybrat krmítko

Nejběžnějším způsobem přikrmování ptáků je sypání potravy na **klasická dřevěná krmítka**. Dřevo je určitě vhodnější materiál než kov, který namrzá a klouže, můžeme ale použít i **krmítka plastová**, která se navíc dobře čistí. Designová plastová krmítka z kvalitního plastu zakoupíte např. u české společnosti **Plastia** na **www.plastia.eu**.

Potrava v krmítku musí být chráněna před vlhkostí – krmivo zvlhlé deštěm nebo sněhem se rychle kazí. Krmítko má proto mít stříšku, která o několik centimetrů přesahuje základnu. Ta má být dostatečně velká (alespoň 20 × 20 cm), aby se na ní ptáci příliš netísnili a vešly se sem i větší druhy, jako je kos.

V místech, kam nechodíte denně, jako jsou zahrádky u chat a chalup, je výhodné **samonásypné krmítko**. Při dostatečné velikosti zajistí, že zde bude stále zásoba potravy i po několik týdnů. Praktická jsou i **krmítka tubusová**, která dobře chrání potravu před znečištěním. Navíc se zde ptáci příliš nepotkávají a minimalizuje se tak přenos infekcí.

Kdo nemá zahradu, může krmítko umístit na balkon. Je-li krytý, nemusí mít krmítko ani vlastní stříšku – stačí jednoduchý **dřevěný tác**. Pozor ale na skleněné plochy, jako jsou okna a dveře – krmítko by na balkoně mělo být umístěno přímo u nich, nikoliv třeba na zábradlí dva metry od skla. Ptákům by tak hrozilo, že do něj narazí a zabijí se (skla můžete zabezpečit samolepkami, které seženete na **eshop.birdlife.cz**). Nemáte-li ani balkon, můžete krmítko umístit na okenní parapet či pomocí přísavky na okenní sklo.

Čím krmit

Potrava přezimujících opeřenců je převážně rostlinná a tvoří ji různá semena, jádra, bobule a jiné plody. Většina ptáků nejlépe přijímá slunečnicová semena. Vrabci nebo hrdličky uvítají také obilná zrna jako oves, proso a pšenici. Když ponecháte na podzim několik jablek na stromě, budou vám za ně vděční kosi a kvíčaly, a budete-li mít štěstí, dočkáte se i pestrých severských návštěvníků – brkoslavů. Strakapoudy, sýkory či brhlíky pohostíte tukovou směsí v podobě lojových koulí, které ale vybalte ze sítěk. Ptáci se v nich totiž mohou zachytit drápky; popadané sítky navíc přitahují svou vůní psy, ježky a další zvířata, která je mohou pozřít, a způsobit si tak vážné zdravotní potíže. Koule proto spíše vložte do nosičů (raději nekupujte levné koule z palmového tuku, jehož produkce má katastrofální dopad na biodiverzitu, a navíc ptákům často ani nechutná). Kvalitní tukové krmení s přídavkem bobulí či hmyzu seženete např. na **www.zelenadomacnost.com**, kde nabízejí i držáky na tukové koule a koláče, kvalitní krmení i krmítka. Krmení v biokvalitě nabízí firma PROBIO na **www.probio.cz**.

VYROBTE SI TUKOVÉ KRMÍTKO!

- Výroba je jednoduchá a můžete do ní zapojit i děti. Základem je **nesolený tuk** (lůj, sádlo, ztužený rostlinný tuk). Sádlo či lůj nakrájejte na menší kousky a roztavte při nižších teplotách. Když začne rozpuštěný tuk tuhnout, zamíchejte do něj vhodná **semena** a drcená **jádra ořechů** (vlašských, lískových). Pro zpestření můžete přidat konopí, proso, mák, řepku, len, pšenici, ovesné vločky, sezam, loupaná dýňová semena, rozinky či zralé jeřabiny. Směsí pak naplňte květináč či rozpůlenou skořápku kokosového ořechu nebo v ní obalte šišky či jehličnaté větvičky a zavěste je na strom.

Krmítko bezpečné pro ptáky

Ve volné přírodě krmítko umístěte ideálně na závětrné, nerušené místo. Poblíž krmítka se musí nacházet keře nebo stromy, aby se ptáci cítili v bezpečí před predátory ze vzduchu (krahujcem) nebo ze země (kočkou). Krmítka na stojanu lze také opatřit límcem zabraňujícím kočkám v přístupu (více na **www.ochranaptaku.cz**). Tuková krmítka zavěšujte do stínu, aby nedocházelo k tání a žluknutí tuku na slunci.

Krmítka je nutné pravidelně čistit, protože jsou místem možného přenosu nakažlivých onemocnění. Běžná je např. *trichomonóza*, která v posledních letech decimovala populace pěvců, především zvonků.

Uvidíte-li nemocného ptáka na svém krmítku, vyhoďte veškerou potravu na krmítku i pod ním a místo vydezinfikujte. Po opláchnutí nechte krmítko řádně vyschnout a alespoň na dva týdny krmení přerušte. Sami se však nákazy obávat nemusíte.

Sýkora modřinka na kokosu s náplní, který **můžete objednat** na www.zelenadomacnost.com

Vydala Česká společnost ornitologická v roce 2018, upraveno 2019, www.birdlife.cz. Text: Dita Hořáková.
Grafická úprava a sazba: Jiří Kaláček, www.kalacek.cz. Redakce: Alena Klvaňová. Foto: Zuzana Pernicová a Plastia s.r.o.

Ptačí hodinka

Krmítko Domek a Finch od společnosti Plastia; www.plastia.eu

Od ledna 2019 probíhá pod hlavičkou České společnosti ornitologické (ČSO) každoroční sčítání ptáků (nejen) na krmítkách. Program nazvaný **Ptačí hodinka** je určený všem zájemcům o přírodu a ptačí dění v jejich okolí. Ačkoli se jedná o vědecký výzkum, zapojit se do něj může úplně každý bez předchozích zkušeností. Není to vůbec těžké a ještě se u toho pobavíme, aniž bychom opustili teplo svého domova.

Na co se můžete těšit?

- stanete se součástí výzkumu sčítání ptáků na krmítkách;
- získáte zajímavé materiály o ptácích navštěvujících krmítka a jejich krmení;
- za účast obdržíte certifikát s profilem svého krmítka;

Proč sčítat?

Na krmítku máme ptáky doslova na dosah, a můžeme se tak naučit rozeznávat nejen jednotlivé druhy, ale u některých i pohlaví. Ruch na krmítku je také příležitostí pro pořízení dokonalých fotografií. A velkou roli může sehrát i v životě dětí, kterým pravidelná péče o krmítko pomáhá vybudovat kladný vztah k přírodě.

Pozorování ptáků navštěvujících krmítka nám pomůže nalézt odpověď na řadu otázek o stavu ptačích populací a jejich proměnách v zimním období. To však vyžaduje velké množství nasbíraných údajů, které získáme jen s vaší pomocí. Sčítáme od pátku do neděle, zapojit se tak během pátku mohou i školní třídy, kluby či mateřské školy.

Jak se zúčastnit?

Je to jednoduché. Připravíme si krmítko a pravidelně jej zásobujeme kvalitní potravou. Sčítat můžeme i bez krmítka – třeba na svém oblíbeném místě v parku či na kraji lesa. Nicméně na krmítko máme šanci nalákat větší množství druhů.

Kdykoli v průběhu určeného lednového víkendu (termín pro aktuální rok nalezneme na webu) pozorujeme po dobu jedné hodiny své krmítko a pro každý ptačí druh zapisujeme nejvyšší počet současně pozorovaných jedinců. Výsledky odešleme do ČSO.

Údaje zadáváme online na stránkách programu ptacihodinka.birdlife.cz či do papírových formulářů, které jsou na webu volně ke stažení.

Proč je moje účast důležitá?

- O chování zimujících ptáků toho zatím víme velmi málo. Jen s vámi získáme dostatek údajů o tom, kolik ptáků se u nás v zimě vyskytuje.
- Časem získáme přehled, kteří ptáci ubývají a kteří přibývají.
- Dozvíme se, jaké prostředí ptáci nejraději využívají.

Vše potřebné nalezneme na **ptacihodinka.birdlife.cz**.

Jak sčítat Ptačí hodinku?

- **Některý z lednových víkendů*** po dobu **jedné hodiny** počítáme ptáky
- **Místo sčítání** si každý vybere sám
- **Pro každý druh nahlásíme nejvyšší počet současně pozorovaných jedinců** (např. 3 kosi, 2 brhlíci ... spatření současně).
- * termín konání v daném roce zjistíme na ptacihodinka.birdlife.cz

Příklad:

pozorovány	12:15	12:45	13:00
	2 pěnkavy...	... 4 pěnkavy...	... 1 pěnkava

Správný výsledek: 4 pěnkavy (současně)

Pro každý druh hlásíme JEN nejvyšší počet současně spatřených jedinců.